

TARTU

Tartu linna 2024. aasta huvihariduse ja huvitegevuse kava

Sissejuhatus

Noorsootöö seaduse kohaselt määratakse riigieelarvest kooskõlas riigieelarve seadusega valdadele ja linnadele võimaluse korral täiendav toetus 7–19-aastaste noorte süsteemse ja juhendatud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ja mitmekesisuse parandamiseks.

Noorsootöö seaduse §15¹ lg 4 ja §15² lg 1 kohaselt peab kohalik omavalitsus koostama huvihariduse ja huvitegevuse kava, mis peab sisaldama huvihariduses ja huvitegevuses osalevate noorte arvu, huvihariduses ja huvitegevuses osalemise võimalusi, kitsaskohti huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuses ja mitmekesisuses ning tegevusi kitsaskohtade lahendamiseks.

Kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus kinnitatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega "Tasandus- ja toetusfondi jaotus 2024. aastal". Vastu võetud korraldus avaldatakse Riigi Teatajas¹ eeldatavasti veebruaris 2024. aastal. Esialgse arvestuse² kohaselt on toetus Tartu linnale 2024. aastal sarnane 2023. aasta toetusega ehk 432 562 eurot³, mis tähendab ligikaudu 29 eurot noore kohta. Koos 2023. aastast jäänud jäägiga 29 408 eurot on 2024. aastal huvihariduse ja huvitegevuse arendamiseks kasutatav riigi poolne toetussumma kokku 461 970 eurot ehk ligikaudu 6,3 % kogu Tartu linna eelarvest noorsootöö, sh huvihariduse ja huvitegevuse toetamiseks.

Huvihariduse ja huvitegevuse kava sisendid

Tartu linna huvihariduse ja huvitegevuse hetkeolukorra analüüsil ja sellest tulenevalt 2024. aasta tegevuskava kokkupanekul olid aluseks järgmised allikad:

- Tartu linna 2017., 2018., 2019., 2020., 2021., 2022., 2023. aasta huvihariduse ja huvitegevuse kavad, nende aluseks olnud uuringud ning nende täitmise analüüs⁴;
- Tartu linna arengukava 2018-2027⁵;
- Eesti Hariduse Infosüsteemi statistika ning Tartu Linnavalitsuse rahastusotsused Tartu koolide huvitegevuse ning Tartu huvikoolide kohta 2023. aastal⁶;
- Tartu linna huvihariduse toetuse määrus ja selle põhjal esitatud taotlemise info.
- Tartu linna kultuuriosakonna statistika linnavalitsuse poolt toetatud spordiklubide, huvikoolide ja huvitegevuse ühingute tegevuses osalevatest Tartu noortest (01.11.2023 seisuga);

¹ <https://www.riigiteataja.ee>

² S.o 04.01.2024 seisuga

³ [Finantskorraldus | Regionaal- ja Põllumajandusministeerium \(agri.ee\)](https://www.finantskorraldus.ee/Regionaal-ja-Pollumajandusministeerium/agri.ee)

⁴ <http://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2017071100702>,
<http://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2018040200307>,
<https://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2019031900269>,
<https://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2020081100838>,
<https://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2021011400053>,
<https://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/TLVK2022012500087>

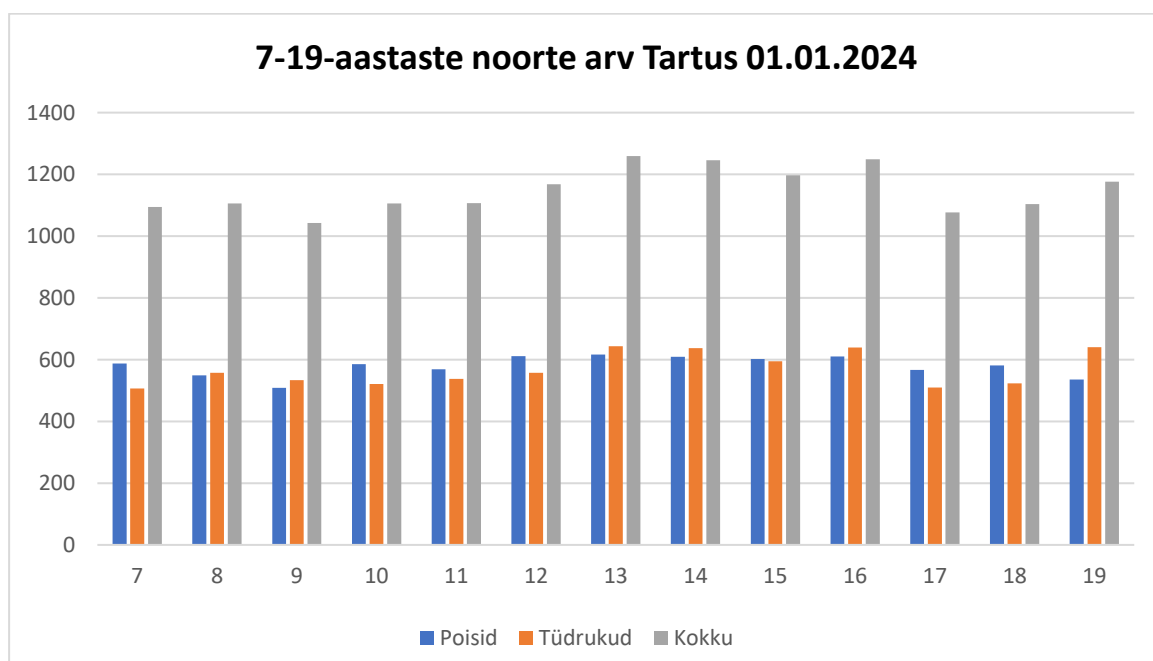
⁵ [Tartu linna arengukava](#)

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/428042022007?leiaKehtiv>

- Tartu linnavalitsuse kultuuri- ja haridusosakondade töörühma temaatilised arutelud;
- 2021. aasta „Noorte vaba aeg 2020“⁷ uuringu tulemused
- Küsitlus „Huvihariduse keelelised eelistused ja võimalused Tartu linna noortel“ tulemused

Tartu noored

1. jaanuari 2024. aasta seisuga oli Tartu elanike registris 98 270 elanikku. Noorsootöö, sealhulgas huvihariduse ja huvitegevuse sihtrühmaks on Tartus põhiliselt 7-19-aastased koolinoored. Selles vanuses tartlasi oli 01.01.2024 seisuga kokku 14 932 (vt joonist). Kooliealiste noorte seas oli poiste ja tüdrukute arv Tartus sarnane (vastavalt 7531 ja 7401). Keskmiselt oli Tartus igas vanuses 1149 noort: 579 poissi ja 569 tüdrukut. Tartu koolinoorte arv on tervikuna tõusuteel.

Tartu noorsootöö alused

Tartu noorsootöö, sealhulgas huvihariduse ja huvitegevuse alusdokumentideks on arengustrateegia Tartu 2030⁸, Tartu linna arengukava 2018-2027 ning Tartumaa arengustrateegia 2040⁹.

Arengustrateegia Tartu 2030 sõnastab Tartu visiooni: [Tartu on tigusate, loovate ja õnnelike inimeste linn.](#)

⁷ <https://tartu.ee/et/noorsootoo-uuringud>

⁸ <http://www.tartu.ee/et/tartu-linna-arengukavad#arengustrateegia>

⁹ [Link Tartumaa arengustrateegiale](#)

Arengustrateegia eesmärk 20 sätestab: [Tartu on nooruselinn, kus noorel on igakülgsed võimalused arenguks ja eneseteostuseks ning noorsootöö julgustab noort avastama, hoolima ja tegutsema.](#)

Tartu linna arengukavas 2018-2027 on eesmärgi saavutamiseks kavandatud rida tegevusi, sealhulgas:

- integreeritud õppe võimaldamine huvi-, kutse-, üld- ja kõrghariduses noorte kunsti- ja spordialase kompetentsi arendamiseks (nt integreeritud õppekavad, paralleelõppe rakendamine, erikallakuga klassid);
- noorte omaalgatuslike kogukonda arendavate projektide toetamine;
- hariduslike erivajadustega noorte sihiteadlik kaasamine noorsootöösse;
- formaalse ja mitteformaalse hariduse ning haridus- ja kultuuriasutuste süsteemse koostöö juurutamine lastele mitmekesisema õppe võimaldamiseks, sh loomeinimeste kaasamine õppetöösse;
- noortekeskuse teenuse tagamine Tartu linna erinevates piirkondades;
- sihtgrupipõhise info tagamine Tartu kultuuri- ja spordielu ning noorsootöö kohta;
- noorsootöö valdkonna rahastusmeetmete arendamine mittetulundusühingute potentsiaali toetamiseks;
- noorte tööhõivet ja tööhõivevalmidust toetavate meetmete integreerimine ja rakendamine;
- kooli noorsootöö tugevdamine;
- mobiilse kontaktnoorsootöö teenuse arendamine ja sihtrühmale kättesaadavuse tagamine;
- noorsootöö kvaliteedihindamise meetodite rakendamine;
- noorsootöötajate ning huvihariduse ja -tegevuse juhendajate töökorralduse tingimuste ühtlustamine ja noorsootöötajate ametikasvu toetamine;
- huvihariduse ja üldhariduse õppekavade lõimimine ning haridusasutustes toimuva huvitegevuse toetamine;
- huvikoolide, raamatukogu ja mäluasutuste spetsialistide palgataseme võrdsustamine sarnaste ametikohtadega riigisektoris ning ühtlustamine linnavalitsuse institutsioonide vahel;
- andekate laste õppe ja arengu toetamine haridusprogrammidega ning koostöö mitteformaalset õpet praktiseerivate asutustega.

Eesti Reformierakonna, Isamaa Erakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna koalitsioonileping Tartu linna juhtimiseks aastatel 2021-2025 toob huvihariduse ja noorsootöö valdkonnas esile järgmised sihiseaded¹⁰:

- Täiendame huvihariduse, spordi ja huvitegevuse toetussüsteemi, et igal noorel oleks võimalik osaleda vähemalt ühes huvitegevuses või huvialakoolituses. Soovime, et

¹⁰ <https://www.tartu.ee/et/koalitsioonileping>

toetussüsteem oleks taotlejale lihtne, paindlik ning arvestaks ka õppe kvaliteeti, juhendajate kvalifikatsiooni ja tulemusi.

- Toetame andekaid noori täiendavate koolitusprogrammidega ning leiame võimaluse eelprofessionaalse õppe arendamise toetamiseks spordis ja huvihariduses.
- Laiendame alus- ja põhihariduse rikastamiseks pakutavaid huvihariduse aktiivõppe programme ja projekte, soodustame ja toetame huvihariduse ja üldhariduse koostööd.
- Toetame huvikooli oma ruumide kohandamiseks erivajadustega osalejate tarbeks.
- Kaasame linnas tegutsevaid haridusasutusi partnerina kultuuri- ja noortesündmuste planeerimisse ja korraldamisse.
- Hoiame laulu- ja tantsupidude traditsiooni, tagades täiendavad võimalused Tartu koori- ja tantsujuhtide tasustamiseks.
- Toetame noorte töökasvatust ja tööhuvi, suurendame maleva- ja suvelaagrikohtade arvu.
- Arendame mobiilset- ja tänavanoorsootööd.
- Toetame uute õppe- ja ainekavade loomist selliselt, et õpilastel oleks võimalik võtta valikaineid ka teistest üldharidus- ja huvikoolidest. Soodustame huvihariduses omandatud õpiväljundite arvestamist üldhariduses.

Ülevaade noorsootööst Tartus

Tartu noorsootöö institutsioonideks on huvikoolid, huvitegevuse ühingud ja noortekeskused. Lisaks pakuvad noortele mitmekülgseid võimalusi ka spordiklubid, kes ei ole ennast alati registreerinud huvikooliks. Tartu noorsootöö maastikul on lisaks rida projektipõhiselt tegutsevaid mittetulundusühinguid ning valdkonnapiire ületavaid algatusi. Huviringides osalemise võimalust pakuvad lisaks eraõiguslikele juriidilistele ühingutele ka munitsipaalhuvikoolid, üldhariduskoolid ja kutsekool osana kooli noorsootööst. Vt statistilist lühiülevaadet kava lisast 1.

Huviharidus ja huvitegevus

Tartus tegutseb 2023/2024. õppeaastal riikliku hariduse infosüsteemi EHIS¹¹ andmetel 88 huvikooli, neist 84 on erahuvikoolid. Lisaks on oluline välja tuua, et Tartu linnas on 67 koostööpartnerit spordi valdkonnas ja 70 partnerit muu huvihariduse ja huvitegevuse valdkonnas, kes pakuvad noortele regulaart tegevust koolipäeva väliselt. See tähendab, et Tartu linn toetab 137 eraõigusliku ühingu tööd ning lisaks 4 munitsipaalhuvikooli tegevust. Kõik koostööpartnerid ei ole huvikoolid, kuid kvaliteetseks õppetegevuseks on kõigil neil 137 koostööpartneril esitatud linnale 1aastased kuni 6aastased tegevuskavad või õppekavad.

Tartu huvikoolides on 2023/2024. õppeaastal kokku EHISe andmetel 13 894 õpilast, kellest 10 595 noort on vanuses 7-19eluaastat, kellest omakorda 7540 noort on unikaalse isikukoodiga kellest omakorda 3055 (29%) on seotud rohkem kui ühe huvikooli tegevusega.

¹¹ <http://www.ehis.ee/>

Tartu linn kasutab noorte huvitegevuse monitoorimiseks eelkõige kahte portaali: linnaportaali Spoku ning haridusteenuste haldamise portaali Arno. Linnaportaali Spoku koondub eraõiguslikest koostööpartneritest huvikoolide, huvitegevusühingute ja spordiklubide kõige täpsem statistika, mille abil toetame iga noore osalust ühingutes. Käesoleval õppeaastal toetab Tartu linn iga noore osalemist kuni kolmes huviringis või trennis, mis toimub eraõigusliku partneri juures, lisaks on noortel võimalus käia munitsipaalhuvikoolis, üldhariduskoolide juures toimuvates huviringides ning noortekeskustes toimuvates ringides. Enamused EHISes nähtaval olevad huvikoolid on ka linna koostööpartnerid, kuid on 7 ühingut, mille tegevuses osaleb 330 noort (vanuses 7-19), kes linnaportaali statistikas ei kajastu. 2023/2024 õppeaastal on Tartu linna andmetel 7-19aastaseid unikaalse isikukoodiga noori huviharidusse ja huvitegevusse (sh. sporti) kaasatud 9573 ning tegevustes osalemiste arv on seejuures 17 024. Andmed on saadud lapsevanemate kinnituste abil Spoku süsteemis, üldhariduskoolide ARNO süsteemi statistika järgi ning EHISest on saadud linna munitsipaalhuvikoolide ja 7 eraõigusliku partneri info, kes tänasel hetkel ei ole linna koostööpartnerid.

Viimastel aastatel on statistika kogumine Tartu linnas oluliselt paranenud ning järjest enam vaatame mitte ainult tegevustes osalemiste arvu, vaid asjaolu, et iga noor leiaks endale mitteformaalse tegevuse pärast üldhariduskoolis toimuvat õppetegevust. Siiski saab EHISe andmetele tuginedes näha riiklikus andmebaasis õpilaste arvu tõusu Tartu huvikoolides 3905 võrra: kui 2012/2013. õppeaastal oli Tartu huvikoolides 9989 õpilast, siis 2023/2024. õppeaastal 13 894 õpilast.

Tartu linna koostööpartneritest pakuvad regulaarset huviharidust ja huvitegevust (huvikoolid, huvitegevusühingutest ja kultuuriühingud, spordiklubid) 67 ühingut spordi valdkonnas, 24 ühingut tantsu tegevusvaldkonnas, 17 ühingut kaunite kunstide tegevusvaldkonnas (visuaalkunst, kirjandus ja etenduskunstid), 10 ühingut instrumentaalmuusika tegevusvaldkonnas, 11 ühingut koorilaulus ja muu vokaalmuusika tegevusvaldkonnas, 12 ühingut loodus- ja täppisteaduste või tehnoloogia tegevusvaldkonnas, 20 ühingut muu üldkultuuri tegevusvaldkonnas (nt. Tartumaa Skautide ja Gaidide Malev, Mõõgavõitlusselts).

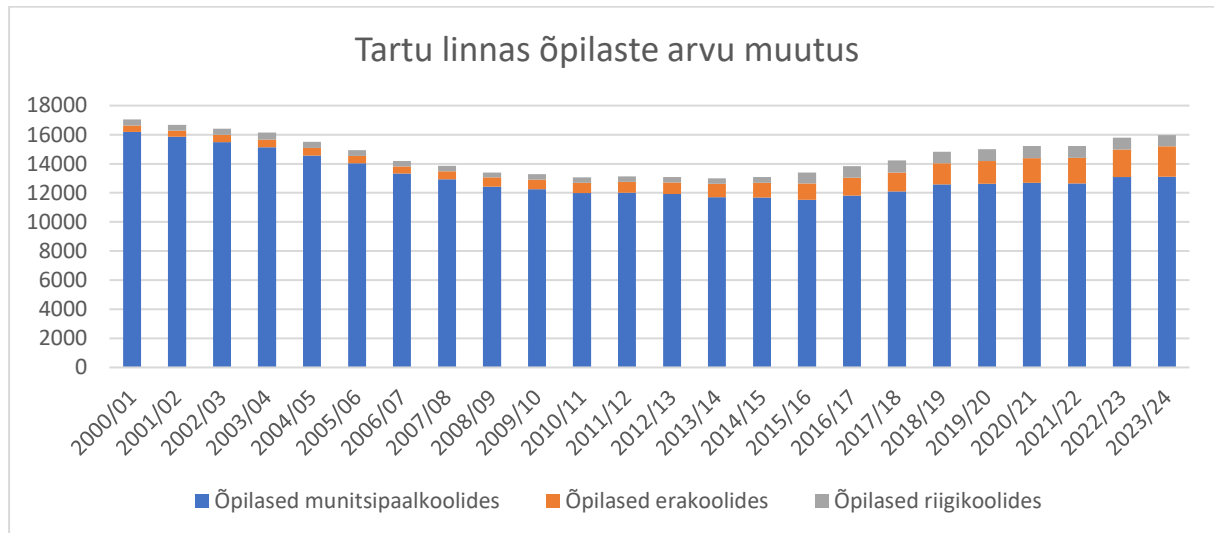
Kõige rohkem noori on seotud jätkuvalt sportlike tegevustega: spordiühingute poolt pakutavad tegevused on olnud noortele kõige meelepärased, moodustades umbes 66% huvitegevuse valdkonnast. Tantsu tegevusvaldkond pakub sobivat väljundit 13% noortele ning järgneb muusika ja kunsti tegevusvaldkond, kuhu on kaasatud 11% 7-19aastastest noortest. Loodus- ja täppisteaduste valdkonnas tegutseb eraõiguslike partnerite juures umbes 5% koolinoortest ning ülejäänud 5% kuuluvad muu üldkultuuri huviringidele.

Tartu linna huvihariduse ja huvitegevuse koostööpartnerid on näha huvitegevuse kaardirakendusel¹² nii eesti kui ka inglise keeles. Viimasel õppeaastal on huvitegevuse kaardirakendus aktiivselt kasutatud ka Ukraina noorte poolt, kes soovivad endale selle abil sobivate tingimustega tegevust leida.

¹² <https://huviharidus.tartu.ee/>

Huvitegevus üldhariduskoolides

2023/2024. õppeaastal tegutseb Tartus 31 üldhariduskooli, sh 6 erakooli ja 3 riigikooli, kus õpib kokku 15 980 õpilast¹³. Õpilaste arv on 20 aasta jooksul 161 võrra vähenenud, kuid see on 2982 võrra suurem, kui 10 aastat tagasi, mis näitab langustrendi pöördumist tõusutrendiks (vt joonist).

Tartu haridusteenuste haldamise süsteemi ARNO¹⁴ andmetel osaleb 22 % Tartu linna munitsipaalkoolide õpilastest oma kooli huviringides. Huviringide arv põhikoolides on vahemikus 5-33 kooli kohta, seejuures on puudu info gümnaasiumide huviringide kohta ja ka teatud koolide kohta, kus tegutsevad nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiaste koos. Enamustes gümnaasiumites on huvialaga tegelemine integreeritud õppeprogrammi valikaine võimalusena ning huviringe eraldiseisvalt korraldatakse vähesel määral (nt. koorilaul).

Noorte tartlaste endi sõnul¹⁵ ei käi üheski ringis ega tennis iga kaheksas koolinoor. Viimase kümnendi jooksul on erinevaid uuringuid arvesse võttes huviringis, tunnis või tennis mitte osalenud iga kümnes koolinoor. Seega on viimasel aastal noorte osalus arvude järgi pisut kahanenud. Kuna statistika kogumine on muutunud aja jooksul täpsemaks, on võimalus, et noorte osalus on siiski sama ja tänane osalusprotsent on täna õigem kui varasem. Lapsevanemate kinnitatud info järgi on 2023/2024 õppeaastal kinnitatud andmed olemas 60% noorte kohta, kes regulaarses huvitegevuses osalevad. Sellele statistikale lisanduvad gümnaasiumiealiste noorte huvitegevused koolis ning huvitegevus, mis puudub riiklikus ja kohalikus statistikas. 2021. aasta alguse Tartu noorte vaba aja uuringu¹⁶ küsitlusest selgus, et veidi alla poole noortest, kes osalesid 2020. aastal huvihariduses ja/või huvitegevuses olid seotud ühe tegevusega, kolmandik noori tegeles kahe huvialaga ning veidi üle kümnendiku nii

¹³ <https://www.tartu.ee/et/uldhariduskoolid>

¹⁴ <https://tartu.ee/arno/>

¹⁵ Tartu noorte vaba aja uuringu [raport](#)

¹⁶ Tartu noorte vaba aja uuringu [raport](#)

kolme kui ka nelja või enama huvialaga. Tartu linnas õppivatest 9-19-aastastest noortest osales 2020. aastal regulaarses huvikooli tegevustes ja/või huvitegevuses 73%. Vähemalt ühes noorsootöö tegevuses osales samas vanusegrupis 86% Tartu noortest. Kõige enam osalesid 2020. aastal huvihariduses ja huvitegevuses hõivatud noored sportlikes tegevustes (67%). Ligikaudu poole vähem tegeles tantsu, näitekunsti või mõne muu etenduskunstiga (26%) või osales muusikaga seonduvates tegevustes (24%). Huvihariduses ja huvitegevuses mitte osalenud noored tõid selle peamise põhjusena välja ajapuuduse (50%), millele järgnesid vähene teadlikkus (22%), kõrge osalemistasu (16%) ja sobivate tegevuste puudus (16%).

Noortekeskused

Tartus tegutseb 2023/2024. aastal kolm noortekeskuse hoonet – Tartu Noorsootöö Keskuse allüksused Anne Noortekeskus, Ilmatsalu Noortekeskus ja Lille Noortekeskus. Anne ja Lille noortekeskustes asuvad eraldi korrustel 7-11aastastele ruumid ja 11-19aastastele noortele eraldi ruumid. 2023. aastal on Tartu Noorsootöö Keskusi külastanud umbes 5405 noort vanuses 7-19 ligikaudu 17 578 korda.

Noortekeskused pakuvad muu hulgas avatud liikmeskonnaga huvitegevuse võimalusi – sealsete ringidega (6-10 ringi, mille tegevustesse on kaasatud aasta jooksul ligikaudu 500 unikaalset noort) ühinemiseks pole tavaliselt vaja end eelnevalt registreerida ega maksta osalustasu.

Täiendava võimalusena noorte arengu toetamiseks loob Tartu Noorsootöö Keskus õpetlikke videosalvestisi noortele ja avaldab neid oma YouTube-i kanalil alates 2020. aasta suvest. 2,5 aasta jooksul kasutasid Tartu noored seda võimalust enese arendamiseks ja millegi uue õppimiseks distantsilt, tänaseks on videotel olnud kokku vaatamisi ligi 30 000.

Projektipõhiselt tegutsevad mittetulundusühingud

Tartu noorsootöö suurprojekti toetust saab 2024. aastal 11 taotlejat (sealhulgas noorteühingud Vanem Vend Vanem Õde, Üliõpilaskonna Sihtasutus, VIVITA Estonia OÜ, mittetulundusühing AEGEE-Tartu). Ühte suurprojekti toetatakse maksimaalselt 10 000 euroga ning mõju linna eelarvele on seejuures 63 915 eurot.

Noorsootöö väikeprojektide toetus on 2024. aastal määratud 8 projektile (sealhulgas noorteühingud Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts, Üliõpilaskonna Sihtasutus). Ühe väikeprojekti maksumus on maksimaalselt 3000 eurot ning mõju linna eelarvele 16 085 eurot.

Rahastatavate noorsootöö suur- ja väikeprojektide kestus on kuni 12 kuud. Võrreldes aastaga 2023 suurprojektidest saab toetust 5 taotlejat ja väikeprojektidest 1 taotleja rohkem.

Haridus- ja Teadusministeeriumilt saavad noorteühingute aastatoetust muu hulgas Tartus tegutsevad ühendused Eesti Õpilasesinduste Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Noorteühing Tugiõpilaste Oma Ring Eestis.

Valdkonnapiire ületavad algatused

SA Tartu Ärinõuandla koordineerib Tartus õpilasfirmade tööd, tehes ühelt poolt koostööd koolide ja teisalt noortekeskustega. 2022/2023. õppeaastal tegutses Tartumaakonnas 42 õpilasfirmat¹⁷, millest enamused tegutsesid üldhariduskoolide juures.

Tartu linna muuseumid ja raamatukogud korraldavad noortele harivaid vaba aja programme nii koolivaheaegadel kui ka aastaringset, kuid täpset statistikat siinkohal edastada, on keeruline. Üldhariduskoolides toimuvad lisaks aktiivõppeprogrammid, kus pakuvad samuti tegevusi nt. Tartu Mänguasjamuuseum, MTÜ TYPA, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum, SA Teaduskeskus AHHA, aga ka Dronootika Erahuvikool, Tartu Kalevi Ratsaklubi, erinevad tantsukoolid, Hariduse Edendamise SA jne. Igas koolis saavad õpilased koos õpetajatega valida sobiva aktiivõppeprogrammi, kuhu klassiga õppekäigule soovitakse minna ning mis just neile huvi võiks pakkuda.¹⁸

Tasulisi aastaringseid teenuseid pakuvad noortele ja peredele vaba aja keskused nagu Tartu Seikluspark, Aura veepark, Teaduskeskus Ahhaa jms. Küllastajate statistika vanuseti ja registrijärgse elukoha järgi ei ole tasuliste teenuseosutajate kohta kättesaadav.

Huvihariduse ja huvitegevuse kitsaskohad ja nende lahendamine Tartus

Tegevused 2024. aasta huvihariduse ja huvitegevuse täiendava toetuse kava koostamiseks toimusid 2023. aasta IV kvartalis ning selle kinnitamine kavandati Tartu Linnavalitsuse 9. jaanuari 2024. aasta istungile. Huvihariduse ja huvitegevuse täiendava toetuse kasutamisele seatud fookus on eelkõige seatud noorte igakuise õppetasu taskukohasena hoidmisega, mis annaks võimalikult paljudele noortele võimaluse end mitteformaalses hariduses arendada. Täpsemad kitsaskohad on põhjendatud allpool ja näha tegevuskava lisas 2.

1. kitsaskoht. Tõhustatud ja erituge vajavate¹⁹ noorte osalus noorsootöös on keskmisest madalam ning vähemkindlustatud perede lastel ei ole võimalik käia huvikoolis või huvitegevusühingus

Huviharidusse ja huvitegevusse kaasamise eaproportsionaalsus on näha erinevate sihtrühmade noorte osaluses vaba aja arendavates tegevustes just huvihariduse valdkonnas.

¹⁷ <https://opilasfirma.ee/index.php?pg=2437&setlang=est>

¹⁸ <https://tartu.ee/et/aktiivõppeprogrammid>

¹⁹ Vastavalt 01.02.2018 jõustunud õigusaktile "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus" eelistatakse senise termini „haridusliku erivajadusega lapsed“ asendamist terminiga „tõhustatud ja erituge vajavad lapsed“:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018001>.

Oluline on välja tuua, et huvihariduses ja huvitegevuses ei ole kohustust erivajadust välja tuua ning regulaarne võrdlev statistika ei ole selle tõttu ka kättesaadav. Kaasava hariduse kontseptsiooni järgi peaks erivajadusega noored olema lõimitud huvikoolide tavapärasesse rühmadesse, sest mitmeid huvitegevusi saavad noored harrastada sõltumata enda eripärast.

Alates 2017. aastast on võimendatud huvikoolide ja huvitegevusühingute juhendajad erivajadustega noorte kaasamiseks ja tööks koolitus- ja mentorlusprogrammiga. Ning tuginedes koostööpartnerite soovile ja kirjeldatud vajadusele, soovivad viimased täiendavaid finantsilisi võimalusi, et eelnevalt kogutud teadmisi kõige paremini praktikasse viia.

Vähemkindlustatud perede noorte kaasamiseks on huvihariduse tegevustoetuse järgi ühingutel kohustus pakkuda teatud võimalusi, kuid õppemaksu soodustuse süsteemi ja/või vabastuse süsteemi loob iga juriidiline isik ise sõltuvalt noorte enda vajadustest.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal on kavas tõhustatud ja erituge vajavate noorte kaasamiseks huvikoolidele ja huvitegevusühingutele täiendava finantsilise ressursi eraldamine. Ühingutele eraldatakse summa vastavalt ühingu tegevuses käivate 7-19aastaste noorte järgi ning toetus eraldatakse koos huvihariduse tegevustoetusega 2024. aasta jooksul. Ühing saab ise otsustada, kas on vajalikum käia koolitusel, kasutada mentorlustuge, abiõpetajat vms. Tõhustatud ja erituge vajavatele noortele ning vähemkindlustatud perede noortele eraldatavaks summaks on 2024. aastal planeeritud 50 000 eurot.

2. kitsaskoht. Tartu linna noorte vähene kaasamine huvihariduse valdkonna otsustusprotsessi

Tartu linnas on küll häid näiteid noorte osalusest mitmetes tegevustes nagu näiteks kaasava eelarve hääletamisel osalemine ja Tartu Linna Noortevolikogu tegevused, kuid paljude noorte endi sõnul soovivad nad veelgi enam linna jaoks olulistest küsimustes kaasa rääkida. Tartu linnas on neli aastat tegutsenud Tartu Linna Noortevolikogu, mille populaarsus on 2022. aastast märgatavalt tõusnud. Noored tunnevad, et neil on veelgi rohkem mõtteid just noorte valdkonna edendamiseks ning soovivad ka omalt poolt lahendustele orienteeritud sekkumismeetodeid huvihariduse valdkonna jaoks välja pakkuda. 2023. aasta IV kvartalis on toimunud Tartu Linna Noortevolikoguga kokkusaamised, kus on arutatud noorte endi ettepanekuid linnaelu edendamiseks ning aktiivselt on arutatud ka rahaliste vahendite jagamise ideid. 2023. aastal pidasid noored oluliseks keskkonnahoidlikkuse ja prügisorteerimise teemat ning võimaldasid üldhariduskoolidel soetada prügisorteerimiskastid koos noortele suunatud täiendava koolitusprogrammiga.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal: TLNV on rahastatud Tartu linna eelarvest, aga huvitegevuse ja huvihariduse valdkonna täiendavast riiklikust toetusest saame ka neile lisaks eraldada 3000 eurot, et noorte huvihariduse ja huvitegevuse võimalustes ise valiku ja otsustusprotsessi juhtida. 2024. aastal kogub TLNV kokku noorte ideed ning valib nende

hulgast välja ühe või mitu mõtet, mis on seotud huviharidusega ning mis toovad võimalikult palju kasu võimalikult paljudele Tartu linna noortele.

3. kitsaskoht. Huvihariduse ja huvitegevuse pakkujate jätkusuutlik areng ja juhendajate järelkasv pole tagatud

2021. aastal oli Tartus huvihariduses ja huvitegevuses noorte harrastajate arv langustrendis. Covid-19 tõttu toimusid küll paljud tunnid digitaalselt, kuid harrastajate langus oli sellegi poolest süvenev ning ühingud tõstsid jätkusuutlikuks tegevuseks õppetاسusid. Lisaks hakkasid kommunaalkulud märgatavalt suurenema 2021/2022 õppeaasta jooksul. Tartu linn toetab erahuvikoole, noorte huvitegevuse ühinguid, spordiklubisid ja rahvakultuuriühinguid igal aastal tegevustoetusega peamiselt linna eelarvest. Mitmekesisuse tagamiseks, juhendajate tasustamiseks, huvihariduse ning huvitegevuse kättesaadavuse parandamiseks ja uutele harrastajatele sobivate huvitegevuste võimaldamiseks, kasutab Tartu linn ka riiklikku huvihariduse toetusfondi. 2023. aastast on kasutusele võetud huvihariduse uus toetussüsteem,²⁰ mis on sätestanud ühingutele, kes regulaarselt noortega tegelevad, spetsiifilisemad nõuded nii tegevuse ajalises mahus, juhendajate kvalifikatsioonis, õppekavade tingimustes kui ka valdkondlikult aktiivses osaluses. Lisandunud on 8 uut koostööpartnerit erinevates tegevusvaldkondades, mis on võimaldab noortele mitmekesiseid võimalusi huvihariduses ja huvitegevuses.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal: Toetame huviharidust ja huvitegevust pakkuvaid ühinguid tegevustoetusega ning võimaldame noortel tutvuda huvikoolide uute suundadega. Sellega anname ka linna poolt võimaluse uutele tegijatele end arendada ning kvaliteetset huviharidust ja huvitegevust pakkuda. Peamine toetus linna huvikoolidele, noorte huvitegevuse ühingutele, spordikoolidele – ja klubidele ning rahvakultuuriühingutele tuleb linna eelarvest, kuid kasutame ka järjepidevuse tagamiseks ja mitmekülgete võimaluste tagamiseks huvihariduse riiklikku toetust 353 202 euro ulatuses.

4. kitsaskoht. Formaalse ja mitteformaalse hariduse koostöö on juhuslik ja ebasüsteemne

Statistiliste andmete põhjal selgub, et kooliti on huvitegevuses osalemise määr väga ebaühtlane, ulatudes 12,5 %-st 89,2 %-ni. Samuti kõigub olulisel määral huviringides osalemise statistika aastate lõikes, olles viie õppeaasta võrdluses ühes koolis 19-85 %, teises 31-86 % jne. Põhjuseks võib olla huvitegevuse võimaluste ebaühtlane valik, alternatiivsete lahenduste kasutamine (nt tegutseb kooli juures noorte huvitegevuse korraldamisele pühendunud mittetulundusühing või on kooli juurde registreeritud huvikool, mille õpe on suuremal või vähemal määral integreeritud üldhariduse tunniplaani) või ka erinev arusaam huvitegevuse statistika kogumise ja esitamise põhimõtetest. Huvitegevusena võidakse statistikas esitada lisaks huvipõhisele vaba aja sisustamise klubilisele tegevusele ka nt. olümpiaadiks

²⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/417122022010>

ettevalmistumist. Kuivõrd selliseid tegevusi ja õppekogemusi nii kooli huviringides kui väljaspool kooli toimuvas huvitegevuses ja –hariduses arvestatakse kooli õppekava täitmisel, on ebaselge. Lapsevanema vaates oleks mugav, kui nii formaalharidust kui ka mitteformaalharidust puudutav informatsioon oleks näha ühes portaalis. Arno arendamine üldhariduskoolide huviringide infoga ning munitsipaalhuvikoolidega ka liigub selle eesmärgi suunas. Lisaks on teatud erahuvikoolid, kes tunnevad küll võimaluse kohta huvi, kuid kindlasti oleks võimalust veelgi paremaks süsteemi toimimiseks.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal on planeeritud koolide huvitegevusest ülevaate saamine, mis on muuhulgas aluseks formaalse ja mitteformaalse hariduse lõimimise aruteludele ning vastavate tavade edasiarendamisele. 2024. aastal on kavas jätkata koolide huvitegevuse kaardistamise lisamooduli arendamist Tartu haridusteenuste haldamise süsteemis ARNO. Tartu huvikoolidest kasutavad aktiivsemalt 10 ühingut Arno süsteemi ning aastas paaril korral toimuvad seminarid, kus lepatakse kokku vajalikud arendustööd. Igal aastal liituvad mõned uued ühingud Arno huvikoolide mooduliga. Planeeritud arendustegevused toimuvad 7000 euro ulatuses.

5. kitsaskoht. Huvihariduse ja huvitegevuse pakkujate õppevahendite vananemine ja ühingute kesised arenguvõimalused

Tartu linnal on 137 eraõiguslikku koostööpartnerit huvihariduse ja huvitegevuse valdkonnas, kes pakuvad noortele regulaarseid huvitegevuse võimalusi. Koroonaviiruse leviku ajal oli koostööpartneritel võimalus uuendada digivahendeid, mis osutus valdkonnale vajalikuks ning mille kahe vooruga jagati 2020-2021. aastatel 380 000 eurot. Suurenenud igapäevaste kulutuste tõttu on ühingutel väga keeruline teha investeeringuid õppevahendite uuendamiseks ja huvikoolide juhendajate koolitamiseks. See aga omakorda mõjutab huvihariduse ja huvitegevuse koostööpartnerite tegevuse kvaliteeti ning noorte motivatsiooni erinevates tegevustes osaleda. 2022. aasta sügisel toimus esimest korda huvihariduse arengutoetuse meede, mille eelarve oli 70 100 eurot ning mille abil sai toetust 19 koostööpartnerit toetussummadega 1000 – 10 000 eurot. 2023. aasta kevadel oli II arengutoetuse meede, mil 24 ühingut said uuendada inventari või tõsta juhendajate kvaliteeti spetsiifilises valdkonnas. 2024. aastal on arengutoetuse prioriteetideks eestikeelne huviharidus ja kogukonna kaasamine²¹.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal on vaja luua Tartus täiendavad võimalused huvitegevuse ja huvihariduse koostööpartneritele igakülgseks arenguks, et olla endiselt noorte jaoks atraktiivsed ja tänapäevased huvihariduse ja huvitegevuse pakkujad. 2024. aastal korraldatakse uus projektikonkurss arengutoetuseks huvihariduse ja huvitegevuse valdkonnas, sh eestikeelsele huviharidusele üleminekuks, kogukonna kaasamiseks, vajalike

²¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/428042022007?leiaKehtiv>

õppevahendite ostmiseks, juhendajate koolitamiseks jms. Toetuse suuruseks ühe taotluse kohta on kavandatud kuni 10 000 eurot, konkursi kogusummaks on planeeritud 86 000 eurot, millest 21 000 eurot tuleb riigi täiendavast huvihariduse toetusest.

6. kitsaskoht. Kesine noorte järelkasv loomevaldkonnas, mis on tingitud võimaluste vähesusest

Erivajadusega noorte alla kuuluvad ka andekad noored ning praeguses olukorras on just neil noortel loomevaldkonnas Tartu linnas vähesed praktikavõimalused. Et innustada ja motiveerida noori enda huvidega tegelema ning neid arendama, on eelkõige oluline luua selge visiooniga projekt ning seejärel võimaldada juhendamist, et projekt jõuaks ka soovitud eesmärgini. Sobivad ideed nii näitekunsti, muusika, kujutava kunsti, tantsu jms. valdkonnas, kus noored tunnevad, et 6-8 nädala vältel jõuavad nad ideest teostuseni ning selle perioodi vältel, saavad loomenoored kasutada valdkonna eksperdi pidevat mentori võimalust.

Kitsaskoha lahendamiseks 2024. aastal valib komisjon välja parimad noorte esitatud loomevaldkonna tööd ja motiveeritud noored, kes saavad võimalusel suvepraktika raames arendada edasi enda oskusi. Suvepraktika raames käiakse koos nii grupikohtumistel kui ka individuaalsetel nõustamistel, mida juhivad valdkonna mentor. Praktika lõppedes on innustatud andekaid loomenoori enda huvidega edasi tegelema ning antud kaasa hulgaliselt praktilisi näpunäiteid ja teadmisi eesmärkideni jõudmise osas. Kitsaskoha vähendamiseks on eelarves planeeritud 23 000 eurot.

Tegutsemise ajakava

Erinevaid toetuste eraldamisi on kavandatud läbi kogu aasta, vt lisa 2. Novembris alustati linnavalitsuses 2023. aasta huvihariduse ja huvitegevuse toetuse kasutamise kava koostamisega, mille esitamise tähtaeg Haridus- ja Noorteametile on 15. jaanuar 2024. Kava kinnitati Tartu Linnavalitsuses 2024. aasta jaanuaris.

Lisa 1. Tartu huvihariduse ja huvitegevuse statistika 01.10.2023 seisuga

Lisa 2. Tartu huvihariduse ja huvitegevuse tegevuskava 01.01.2024-31.12.2024

Tegevuskava on koostatud tutvustamiseks avalikkusele ning esitamiseks Haridus- ja Noorteametile. Tegevuskavas viitamata allikad on Tartu Linnavalitsuse kogutud materjalid, mis on kättesaadavad kultuuriosakonna noorsooteenistusest.

Lisainfo: Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond <https://tartu.ee/et/huvitegevus>